FUGs innspill til hoveddel i rammeplan for lærerutdanningene våren 2026

Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) ønsker å komme med innspill til forslaget til hoveddel i ny felles rammeplan for lærerutdanningene.

FUG vurderer forslaget som godt og framtidsrettet, særlig når det gjelder vektlegging av profesjonsretting, sammenheng mellom teori og praksis, relasjonskompetanse, mangfold og partnerskap. Dette er sentrale elementer i utviklingen av fremtidens lærerutdanning.

Samtidig mener FUG at forslaget har en vesentlig svakhet ved at det i for liten grad synliggjør skole–hjem-samarbeid som en del av lærerprofesjonens kjerneoppgaver. Dette er et samarbeid som er tydelig forankret i opplæringsloven, blant annet gjennom

- formålet om at opplæringen skal skje i samarbeid og forståelse med hjemmet
- skolens plikt til å samarbeide med foreldrene om opplæringen til eleven
- plikten til å gi elever og foreldre den informasjonen de har bruk for
- at foreldrene skal være en del av skoledemokratiet

FUG mener derfor det er behov for en rammeplan som tydelig synliggjør verdien av et godt skole–hjem-samarbeid, og som fremmer lærerstudenters kompetanse til å etablere, utvikle og ivareta dette samarbeidet.

Skole-hjem-samarbeidet må forankres tydelig i rammeplanens hoveddel

Lærere må ha kompetanse til å samarbeide med foreldre som en integrert del av lærerrollen fra første dag i yrket. I forslaget til hoveddel i rammeplan er dette ansvaret ikke eksplisitt formulert. Samarbeid med hjemmet fremkommer indirekte gjennom generelle formuleringer om relasjonskompetanse og samarbeid, men ikke som en uttalt del av lærerprofesjonens kjerneoppgaver.

FUG mener at samarbeid med foreldrene bør framgå eksplisitt i hoveddelen som en sentral del av lærerrollen. Dette omfatter bl.a. kompetanse i å bygge tillit, legge til rette for dialog, sikre medvirkning og utvikle samarbeid med foreldre, både på individ-, gruppe- og systemnivå.

Dersom skole–hjem-samarbeid ikke tydeliggjøres på dette nivået, er det en risiko for at temaet nedprioriteres, forsvinner eller fragmenteres ute i utdanningene. Dette samsvarer med tilbakemeldinger fra både lærerstudenter og praksislærere, som beskriver at samarbeid med foreldre i liten grad er en del av innholdet i utdanningen. Erfaringene fra FUGs egne profesjonsdager om skole-hjem-samarbeid viser at når studentene får arbeide konkret og praksisnært med temaet, oppleves dette som svært relevant og nødvendig. Samtidig ser vi at slike læringsopplegg i dag får plass som følge av initiativ fra en emneansvarlig eller studieprogramleder - heller enn at det er en integrert del av utdanningsløpet.

En tydeligere forankring av skole-hjem-samarbeidet vil også bidra til å «bygge laget i fredstid», ved å gi lærere et felles profesjonelt utgangspunkt for samarbeid med foreldre før utfordringer oppstår.

Videre vil det legge bedre til rette for at lærerstudentene utvikler forståelse for hva som kjennetegner god praksis i skole–hjem-samarbeid, slik dette blant annet er utviklet gjennom kunnskaps- og erfaringsbasert arbeid på feltet.

Partnerskap i lærerutdanning må inkludere foreldreperspektivet

Forslaget til § 3 løfter partnerskap mellom lærerutdanningsinstitusjoner, barnehager/skoler og eiere/lokale myndigheter som grunnlag for kvalitet i utdanningene. FUG mener at denne bestemmelsen bør utvides til også å synliggjøre foreldreperspektivet som en relevant og nødvendig del av partnerskapet.

FUG er forankret i opplæringsloven og har et særskilt mandat til å arbeide for et godt skole–hjem-samarbeid. Med utgangspunkt i kunnskapsbasert praksis kan vi bidra med innsikt i hvordan samarbeid mellom skole og hjem faktisk oppleves og fungerer i praksis.

En tydeligere forankring av FUG som samarbeidspartner vil kunne styrke utdanningenes relevans og bidra til bedre sammenheng mellom utdanning og praksisfelt.

Skole–hjem-samarbeid må inn som kjernekompetanse i alle lærerutdanninger

Forslaget til kjernekompetanser er gjennomgående godt formulert, men vi mener at samarbeidet med hjemmet bør synliggjøres innenfor flere av kompetanseområdene. Særlig gjelder dette relasjonskompetanse, hvor det i dag vises til kommunikasjon og samhandling med «barn, unge og voksne».

FUG ønsker at relasjonskompetanse utvides til eksplisitt å omfatte evne til å etablere og utvikle tillitsfulle relasjoner og samarbeid med foreldre og foresatte. Det bør tydeliggjøres at denne kompetansen inkluderer dialog, forventningsavklaringer og håndtering av uenighet på en profesjonell måte.

Videre bør det vurderes å synliggjøre hjemmet som en sentral del av barn og unges oppvekst- og læringskontekst - innenfor pedagogisk kompetanse og system- og organisasjonskompetanse.

FUG mener at behovet for en slik tydeliggjøring i hoveddelen bekreftes i forslaget til underkapitler i rammeplanen. Med unntak av et punkt i barnehageutdanningen og lærerutdanningen for trinn 1–4 hvor samarbeidet er nevnt knyttet til overgangen mellom barnehage og skole, er dette temaet i praksis ikke omtalt i øvrige lærerutdanninger.

Dette fremstår som en gjennomgående konsekvens av at skole–hjem-samarbeid ikke er tydelig forankret i kjernekompetansene i hoveddelen. Når dette ikke er eksplisitt formulert her, får det heller ikke gjennomslag i utformingen av de enkelte utdanningene.

FUG mener derfor at en tydeligere forankring i hoveddelen er avgjørende for å sikre at alle lærerutdanninger gir studentene kompetanse til å etablere og utvikle samarbeid med foreldre og foresatte – uavhengig av trinn og utdanningstype.

Praksisopplæringen må inkludere konkret erfaring med samarbeid med hjemmet
Forslaget understreker betydningen av integrasjon mellom teori og praksis, samt at praksisopplæringen skal speile bredden i lærerens profesjonsutøvelse. FUG vil understreke at dette også må omfatte skole–hjem-samarbeid.
Tilbakemeldinger som er gitt oss av studenter og praksislærere peker i samme retning: Studentene får i begrenset grad arbeide systematisk med skole–hjem-samarbeid i utdanningen, og praksisfeltet har i liten grad kapasitet til å kompensere for dette. Samtidig trekkes FUGs praksisnære økter med konkrete øvelser, refleksjon og trening i møte med foreldre fram som særlig nyttige, nettopp fordi de gir innsikt i kompleksiteten i samarbeidet og forbereder studentene på situasjoner de ellers ikke møter i utdanningen.

FUG mener det bør tydeliggjøres at studentene skal få erfaring med samarbeid med hjemmet som del av praksisopplæringen. Dette kan inkludere observasjon av- og deltakelse i foreldresamtaler, foreldremøter og daglig kommunikasjon med hjemmet.

Forskning og erfaring viser at dette er et område hvor mange studenter i dag har begrenset erfaring, og hvor det er et tydelig behov for mer praksisnær opplæring.

Foreldreperspektivet må inngå i utvikling av nasjonale retningslinjer og studieplaner
Forslaget åpner for at læringsutbyttebeskrivelser skal utvikles i samarbeid med barnehager/skoler og «andre relevante aktører».
FUG mener det er viktig at foreldreperspektivet inkluderes i dette arbeidet og stiller seg til disposisjon som en nasjonal ressurs og bidragsyter. Dette kan bidra til å sikre at lærerutdanningene utvikles i tråd med hele samfunnsoppdraget, inkludert samarbeidet med hjemmet.

Et styrket skole–hjem-samarbeid er forebyggende og avgjørende for elevenes læring og trivsel

FUG vil understreke at et godt skole–hjem-samarbeid først og fremst er et forebyggende arbeid. Når lærere har kompetanse i å bygge relasjoner, etablere tillit og legge til rette for dialog, styrkes samarbeidet med foreldrene fra starten av. Dette gir bedre forutsetninger for elevenes læring, trivsel og tilhørighet, og reduserer risikoen for konflikter og ressurskrevende oppfølging.

Skal lærerutdanningen svare på dagens og fremtidens behov, er det avgjørende at denne delen av lærerrollen synliggjøres tydeligere i rammeplanens hoveddel.